

RAZSTAVE

RAZSTAVA OB 95-LETNICI LEONA ŠTUKLJA

Leon Štukelj, legenda svetovnega športa, je zapisan v zgodovini slovenskega športa kot tekmovalc z največ uspehi na velikih mednarodnih tekmovanjih kot so svetovna prvenstva in olimpijske igre. Uspelo mu je kot enemu redkih slovenskih športnikov uvrstiti se v sam vrh svetovnega športa med obema vojnama, kjer je bil vse od olimpijskih iger v Parizu 1924 do olimpijskih iger v Berlinu 1936, ko je sklenil svoje aktivno nastopanje na telovadnem orodju.

Ob njegovi 95-letnici je Dolenjski muzej iz Novega mesta pripravil razstavo »95 LET LEONA ŠTUKLJA«. Na njej je bilo mogoče videti življenjsko pot Leona Štuklja od rojstva do današnjih dni. Najprej je bila prikazana njegova mladost do prve svetovne vojne, potem pa njegova uspešna športna pot med obema svetovnima vojnama, kjer je bil poudarek na olimpijskih igrah, na katerih je sodeloval in osvajal kolajne. Razstava se je zaključila s fotografijami, ki so prikazovale Leona Štuklja vse do današnjih dni. V času med obema vojnama je duh prebujajočega slovenskega naroda ponesel po vsem svetu. Na prsi si je ponosno pripenjal olimpijska odličja, ki so bila dosegljiva le najboljšim med najboljšimi. Leta 1938 je za časnik Avto in šport izjavil: »V zavesti plemenite borbe med tisočeriimi izbranci vsega sveta za ugled svojega naroda in države, kot celota pa za kulturo vsega človeštva, tedaj vsi za isti smoter, ne glede na vero, narodnost ali pleme, ne more biti za posameznika osebno močnejšega doživetja na olimpijah, morda tudi v življenju, kakor uvrstiti se med prve tri zmagovalce.«

Leon Štukelj se je rodil 12. novembra 1898 v Kandiji pri Novem mestu, kjer je končal tudi ljudsko šolo in klasično gimnazijo. Leta 1907 se je vključil v naraščaj novomeškega Sokola in že v gimnazijskih letih zaslovel kot odličen telovadec. Med 1. svetovno vojno je bil mobiliziran in je služil na Dunaju kot vojaški pisarniški uslužbenec. V tem času je opravil vojaško maturo in se vpisal na pravno fakulteto na Dunaju. Po končani vojni je študij nadaljeval v Zagrebu in kasneje na novi univerzi v Ljubljani, hkrati pa je nadaljeval vadbo kot član novomeškega sokolskega društva. Leta 1922 ga je povabil dr. Viktor Murnik k skupni vadbi kandidatov za VII. tekmo Mednarodne telovadne zveze, ki je bila tega leta v Ljubljani. Leon Štukelj se je uvrstil v tekmovalno vrsto. Dosegel je velik uspeh, saj je osvojil tri prva in dve drugi mesti. S tem se je začela pot velikega in do današnjih dni najuspešnejšega slovenskega tekmovalca.

Po uspehu v Ljubljani v začetku leta 1924 diplomiral in dobil pripravniško službo na okrožnem sodišču v Novem mestu. Istočasno se je pripravljval na svoje prve olimpijske igre v Parizu 1924. Čeprav je bil poškodovan, je dosegel imeniten uspeh in osvojil dve zlati kolajni v mnogoboju in na drogu. Leon Štukelj je tako prišel v sam vrh predvojne telovadbe, ki ga je branil vse do svojega zadnjega nastopa na olimpijskih igrah v Berlinu 1936, kjer je osvojil še zadnjo olimpijsko kolajno – srebro na krogih.

Od Pariza do Berlina je sodeloval še na dveh svetovnih prvenstvih, in sicer v Lyonu 1926, kjer je osvojil dve zlati, eno srebrno in eno bronasto kolajno, in v Luxemburgu 1930 z dvema bronastima kolajnama ter na olimpijskih igrah v Amsterdamu 1928, kjer je osvojil eno zlato na krogih in dve bronasti kolajni za mnogoboj in ekipo. Tako je na velikih tekmovanjih, svetovnih prvenstvih in olimpijskih igrah osvojil osem zlatih, štiri srebrne in pet bronastih kolajn. Olimpijske igre v Berlinu pomenijo konec aktivne športne poti za Leona Štuklja, enega velikanov svetovne telovadbe. Odtlej se je bolj posvetil družini in delu, leta 1939 pa je še sodeloval kot vodnik jugoslovanske vrste na prijateljskih srečanjih z vrstama Francije in Poljske v Parizu ter Varšavi.

Po svetovnem prvenstvu v Lyonu 1926 je opravil sodniški izpit in 1. novembra 1927 nastopil službo na okrožnem sodišču v Mariboru. Sodniško službo v Mariboru je opravljal do začetka 2. svetovne vojne, ko je bil vpoklican v jugoslovansko vojsko. Po demobilizaciji je odšel v Ljubljano in med vojno služboval v Žužemberku, Črnomlju in Novem mestu ter proti koncu vojne v Ljubljani. Po vojni je deloval v gospodarstvu, predvsem v gostinstvu in trgovini. Leta 1965 je odšel v pokoj kot uslužbenec Gospodarske zbornice Maribor.

Poleg vrste priznanj, diplom in plaket, ki jih je dobil za svoje velike športne dosežke, je prejel tudi najvišja priznanja v obeh svojih mestih. 1968 je postal častni občan Novega mesta, 1989 pa je v Mariboru prejel »zlato grb«. Z olimpijskim redom, ki mu ga je izročil Juan Antonio Samaranch, ga je leta 1987 odlikoval tudi Mednarodni olimpijski komite. Sam je, kot pravi, še vedno bolj Novomeščan kot Mariborčan, saj so njegove korenine v Novem mestu, kjer je preživel svoja otroška leta in mladost, maturiral na gimnaziji in po diplomi opravil sodniško prakso ter po imenovanju za sodnika tudi najprej služboval. V Novem mestu je preživel tudi tri velika mednarodna tekmovanja, med njimi najuspešnejše olimpijske igre v Parizu 1924. Seveda pa je njegov

tudi Maribor in on Mariborčan, kamor se je preselil leta 1927 in kjer živi še danes. Mariborčani so ga prav tako sprejeli za svojega in od tam je odšel še na štiri velika svetovna tekmovanja. Poleg tega pa je tam osnoval svojo družino in zaključil telovadno in delovno pot.

Na zanimivi in poučni razstavi je bilo mogoče videti vse njegove olimpijske kolajne, predvojna odlikovanja, vrsto povojnih priznanj, plaket in diplom, ki jih je prejel za svoje dosežke v športu, vključno z odlikovanjem Mednarodnega olimpijskega komiteja, olimpijskim redom. Za popestritev pa je bil na ogled še 20-minutni televizijski portret Leona Štuklja, ki je bil posnet aprila 1993. leta, avtorja Frančka Jauka s TV studia Maribor. Film je bil tudi nagrajen na mednarodnem festivalu v Palermu. Večino gradiva za razstavo je prispeval sam Leon Štukelj, ki je prijazno dal na razpolago ves svoj arhiv in vse predmete, ki jih je prejel za svoje več kot uspešno športno udejstvovanje.

Razstava je bila najprej na ogled v njegovem rodnem Novem mestu, kjer je bila otvoritev v Dolenjskem muzeju na predvečer njegovega praznika, 11. novembra. Na ogled je bila do 29. novembra 1993, nato pa se je preselila v Maribor (v Muzej narodne osvoboditve). Tam je bila na ogled od 2. do 16. decembra 1993. Obeh otvoritev se je udeležil tudi slavljeneč, ki je zbranim spregovoril o svojih spominih in si z zanimanjem ogledal razstavo, ki je tako v Novem mestu kot v Mariboru vzbudila veliko zanimanje javnosti, saj si jo je skupaj ogledalo kar 6.500 obiskovalcev.

Zdenko Picelj

**SLOVENSKA MATICA, SI-61000 Ljubljana, Kongresni trg 8,
tel.: (061) 12-63-190**

Božo Otorepec

SREDNJEVEŠKI PEČATI IN GRBI MEST IN TRGOV NA SLOVENSKEM

S kritično študijo o srednjeveških grbih in pečatih naših starejših urbanih naselij smo dobili delo, ki smo ga zelo pogrešali, toda to dokaj obsežno delo prinaša v resnici več, kot obljublja naslovni okvir. Avtor je zbral domala vse dostopne arhivsko izpričane podatke o starejši zgodovini naših mest in trgov, ne samo tistih v današnjih političnih mejah Slovenije, marveč celotnega slovenskega etničnega ozemlja. Pri tem je kritično ovrednotil in mnogokrat tudi korigiral ali vsaj izpolnil dosedanja zgodovinska spoznanja.

Otorepčeva študija je znanstveno pomembno delo, rezultat dolgotrajnega in zavzetega študija. S svojo akribijo in razgledanostjo presega marsikatero podobno tuje delo, pri nas pa je popolnoma pionirskega značaja. Lahko rečemo, da je to ena najpomembnejših edicij, kar smo jih za starejši čas naše zgodovine doživeli v zadnjih desetletjih. Delo spremljajo tudi reprodukcije ohranjenih pečatov.

Po dogovoru med Slovensko matico in Zvezo zgodovinskih društev Slovenije imajo člani zgodovinskih in muzejskih društev možnost kupovati knjige **SM po posebnih članskih cenah**, ki sicer veljajo samo za člane Maticе.